

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av universitetslagen och till lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I propositionen föreslås att Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan som är offentligrättsliga inrättningar ska gå samman till ett nytt Konstuniversitet. Konstuniversitetet ska vara en självständig juridisk person i form av en offentligrättslig inrättning. Syftet med propositionen är att nationellt och internationellt stärka undervisningen och forskningen på universitetsnivå inom konstområdena och den konstnärliga verksamheten samt att öka möjligheterna att

med konstens hjälp medverka till en balanserad utveckling av samhället. De samgående universitetens verksamhet, personal, studerande och förmögenhet ska övergå till Konstuniversitetet vid ingången av 2013.

Det föreslås en separat lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen. Den lagen avses träda i kraft den 1 augusti 2012. Lagen om ändring av universitetslagen avses träda i kraft den 1 januari 2013.

INNEHÅLL

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL	1
INNEHÅLL	2
ALLMÄN MOTIVERING	3
1 NULÄGE	3
1.1 Lagstiftning och praxis	3
1.2 Universitetens rättsliga ställning	3
1.3 Undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet	3
1.4 Organisation	4
1.5 Personalen och förvaltningsspråket	5
1.6 Studerande	6
1.7 Styrning och finansiering av universiteten	6
1.8 Universitetets ekonomi	7
2 DEN INTERNATIONELLA UTVECKLINGEN	8
Sverige	9
Norge	9
Danmark	9
3 BEDÖMNING AV NULÄGET	9
4 MÅLSÄTTNING OCH DE VIKTIGASTE FÖRSLAGEN	11
4.1 Målsättning	11
4.2 Alternativ	11
4.3 De viktigaste förslagen	12
5 PROPOSITIONENS KONSEKVENSER	12
5.1 Ekonomiska konsekvenser	12
5.2 Samhälleliga konsekvenser	13
5.3 Konsekvenser för personalen	13
5.4 Konsekvenser för de studerandes ställning	13
5.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen	13
6 BEREDNINGEN AV PROPOSITIONEN	14
6.1 Beredningsskeden och beredningsmaterial	14
6.2 Remissyttranden och hur de har beaktats	15
DETALJMOTIVERING	18
1 LAGFÖRSLAG	18
1.1 Lag om ändring av universitetslagen	18
1.2 Lag om införande av lagen om ändring av universitetslagen	18
2 IKRAFTTRÄDANDE	20
3 FÖRHÅLLANDE TILL GRUNDLAGEN SAMT LAGSTIFTNINGSORDNING	20
LAGFÖRSLAG	22
Lag om ändring av universitetslagen	22
Lag om införande av en lag om ändring av universitetslagen	24
BILAGA	27
PARALLELLTEXT	27
Lag om ändring av universitetslagen	27

ALLMÄN MOTIVERING

1 Nuläge

1.1 Lagstiftning och praxis

Universitetslagen (558/2009) som gäller universitet som hör till det finländska utbildningssystemet trädde i kraft den 1 januari 2010. Universitetslagen har i betydande grad ändrat universitetens verksamhetsförutsättningar. Syftet med lagen är att via universitetens ställning som självständiga juridiska personer ge universiteten bättre förutsättningar än tidigare att utveckla kvaliteten på och genomslagskraften hos undervisningen, forskningen och den konstnärliga verksamheten, bemöta ändringar i verksamhetsmiljön, samarbeta med utländska universitet och att göra sin finansiella bas mångsidigare och profilera sig inom sina styrkeområden.

I universitetslagen och de förordningar som utfärdats med stöd av den föreskrivs om universitetens uppgifter, undervisning och forskning, organisation, personalen och förvaltningspråket, studerande, styrning och finansiering av universiteten, universitetens ekonomi och sökande av ändring.

1.2 Universitetens rättsliga ställning

I universitetslagen finns en förteckning över alla universitet som hör till det finländska utbildningssystemet. I Finland finns det tre universitet som är specialiserade på konstområdena: Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan. Konstuniversitetens historiska rötter finns i den konstnärliga yrkesutbildningen. Yrkeskolorna och akademierna har i takt med att utbildningsnivån stigit utvecklats till högskolor. Teaterhögskolan förstatligades 1979, Sibelius-Akademien 1980 och Bildkonstakademien 1985. Konstnärlig universitetsutbildning ges dessutom vid de sektorsövergripande

forskningsuniversitetet Aalto-universitetet, Lapplands universitet och Tammerfors universitet.

Universiteten är till sin rättsliga ställning antingen offentligrättsliga inrättningar eller stiftelser enligt lagen om stiftelser. Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan är offentligrättsliga inrättningar. De offentligrättsliga universiteten är självständiga juridiska personer som har alla rättigheter och skyldigheter och allt det ansvar som tillfaller juridiska personer. De offentligrättsliga universiteten kan ingå förbindelser, i sitt namn förvärva rättigheter samt äga lös och fast egendom. Universiteten kan även bedriva affärsverksamhet som stöder fullgörandet av deras uppgifter. De offentligrättsliga universiteten svarar för sina förbindelser med sina egna medel samt kärar och svarar inför domstol.

Universiteten har enligt grundlagen (731/1999) och universitetslagen självstyrelse genom vilken forskningens, konstens och den högsta undervisningens frihet tryggas. Självstyrelsen ska innefatta rätten att fatta beslut i ärenden som gäller den interna förvaltningen. Till universitetssamfundet hör universitetets undervisnings- och forskningspersonal, övriga personal och studerande.

1.3 Undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet

Vid universiteten råder undervisnings- och forskningsfrihet samt konstnärlig frihet. Till forskningsfriheten hör utövarens rätt att välja ämne och metoder för sin forskning. Forskningens inriktning ska i första hand bestämmas genom den vetenskapskritik som utövas inom vetenskapssamfundet. Undervisningsfriheten omfattar rätten att studera och inhämta kunskaper om frågor som intresserar var och en själv, och frihet att undervisa på det sätt som man själv väljer i fråga om både

innehåll och metoder. Lärarna ska dock iaktta de bestämmelser och föreskrifter som gäller anordnandet av utbildningen och undervisningen.

Vid universiteten kan avläggas lägre och högre högskoleexamina samt vetenskapliga, konstnärliga och yrkesinriktade påbyggnads-examina. Universiteten kan också ordna fortbildning och öppen universitetsundervisning.

Enligt 11 § i universitetslagen är undervisnings- och examensspråken vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan finska och svenska. Universiteten svarar för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska utbildas för landets behov.

1.4 Organisation

Ett offentligt universitets organ är styrelsen, rektorn och universitetskollegiet. Universitetet kan också ha en kansler och andra organ enligt vad som bestäms i en instruktion. Styrelsen har till uppgift att besluta om centrala mål och en strategi för verksamheten och om principer för styrningen av verksamheten samt godkänna instruktioner som gäller organiseringen av universitetet. Styrelsen svarar även för förvaltningen av universitetets ekonomi.

Styrelsen för ett offentligt universitet har 7 eller 9—14 medlemmar. Universitetskollegiet bestämmer antalet styrelsemedlemmar. I styrelsen ska tre olika grupper i universitetssamfundet vara företrädare: universitetets professorer, övriga lärare och forskare samt övrig personal och de studerande. Minst 40 procent av medlemmarna i styrelsen ska vara personer som inte hör till universitetssamfundet och dessa medlemmar väljs av universitetskollegiet. De utomstående medlemmarna ska företräda mångsidig sakkunskap i samhällsliv och de vetenskaper eller konstarter som hör till universitetets verksamhetsområde.

Rektorn för ett offentligt universitet har till uppgift att leda universitets dagliga verksamhet, svara för föredragningen av ärenden i styrelsen och för verkställigheten av styrelsens beslut samt besluta om anställning och uppsägning av personal. Styrelsen för ett offentligt universitet utser rek-

tor för högst fem år i sänder. Den som väljs till rektor ska ha avlagt doktorsexamen och ha den förmåga och yrkesskicklighet som behövs för att sköta rektorns uppgifter och i praktiken visad god ledarförmåga. Av den som väljs till rektor för Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan krävs dock inte doktorsexamen.

Enligt 22 § i universitetslagen har ett offentligt universitet ett universitetskollegium med högst 50 medlemmar, vilka alla har en personlig suppleant. I universitetskollegiet är de olika grupperna i universitetssamfundet företrädare. Universitetskollegiet har till uppgift att besluta om antalet medlemmar i styrelsen och om styrelsens och dess medlemmars mandattid, utse medlemmar som inte hör till universitetssamfundet till universitetets styrelse, fastställa valet av de styrelsemedlemmar som utses av de olika grupperna i universitetssamfundet, entlediga en styrelsemedlem från sitt uppdrag på styrelsens framställan, välja revisorer för universitetet, fastställa universitetets bokslut och verksamhetsberättelse samt besluta om beviljande av ansvarsfrihet för styrelsemedlemmar och rektorn och besluta om väckande av skadeståndstalan mot en styrelsemedlem, rektorn eller en revisor.

Bestämmelser om ordnandet av ett universitets verksamhet och förvaltning finns i en instruktion för universitetet och i andra motsvarande interna föreskrifter för universitetet. Enligt universitetslagen kan ett universitet med tanke på organiseringen av forskningen och undervisningen indelas i fakulteter eller med dem jämförbara enheter enligt vad som bestäms i en instruktion för universitetet. Bildkonstakademien utgör en enhet i enlighet med 27 § i universitetslagen och vid enheten finns fyra studieprogram: skulptur, måleri, konstgrafik och tid- och rumkonst. Sibelius-Akademien har två enheter: avdelningen för klassisk musik och avdelningen för musikpedagogik, jazz och folkmusik. Till avdelningarna hör ämnesgrupper. Avdelningarna leds av dekaner. Teaterhögskolan är indelad i institutioner som består av ett eller flera undervisningsämnen eller konstområden. Vid Teaterhögskolan finns institutionen för teaterkonst, svenska institutionen för skådespelarkonst, institutionen för danskonst, institutio-

nen för ljud- och ljusdesign och institutionen för dans- och teaterpedagogik. Vid universitetet finns dessutom centret för gemensam undervisning och forskningscentret för teater, dans och performance. Dessa ska organisera undervisningen, den konstnärliga verksamheten och forskningen. Institutionernas och centrers förvaltning sköts av en ledare och en ledningsgrupp.

I en fakultet eller en med den jämförbar enhet finns ett kollegialt förvaltningsorgan där föreståndaren för enheten är ordförande. I förvaltningsorganet ska de olika grupperna i universitetssamfundet vara företrädde. Antalet medlemmar från varje grupp ska vara färre än hälften av det totala antalet medlemmar i förvaltningsorganet. Det totala antalet medlemmar i förvaltningsorganet och förvaltningsorganets uppgifter fastställs i en instruktion. Medlemmarna i förvaltningsorganet utses av respektive grupp i universitetssamfundet på det sätt som bestäms i instruktionen. Vid ett universitet kan det också finnas andra enheter. Universitetet kan ha universitetscenter eller andra gemensamma enheter tillsammans med andra universitet och gemensamma enheter tillsammans med yrkeshögskolor, forskningsinstitut eller andra offentliga eller privata samfund eller stiftelser. För behandlingen av ärenden som gäller

begäran om rättelse av studieprestationer kan det vid ett universitet finnas en eller flera examensnämnder eller andra motsvarande organ.

Alla tre konstuniversitet har sina huvudsakliga verksamhetsställen i Helsingfors.

1.5 Personalen och förvaltningspråket

De anställda vid universitetet står i ett anställningsförhållande till universitetet. Vid universitetet finns professorer och annan undervisnings- och forskningspersonal samt personal för skötsel av övriga uppgifter. Närmare bestämmelser om behörighetsvillkor för personalen och tillsättningsförfarandet meddelas i en instruktion för universitetet.

År 2010 uppgick undervisnings- och forskningspersonalen vid konstuniversitetet till sammanlagt 332 årsverken och den övriga personalen till 261 årsverken. Till övrig personal hör bl.a. administrativ personal, stödpersonal inom undervisning och forskning, underhållspersonal, bibliotekspersonal samt personal som sköter om dataadministrationen.

Universitetet	Undervisnings- och forskningspersonal (årsverken)	Övriga personal (årsverken)	Sammanlagt (årsverken)
Bildkonstakademien	32	34	66
Sibelius-Akademien	231	144	375
Teaterhögskolan	69	83	152

År 2010 var 44 procent av undervisnings- och forskningspersonalen vid de tre konstuniversiteterna kvinnor.

Förvaltningspråket vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan är finska.

1.6 Studerande

De studerande antas av universitetet. En studerande antas för att avlägga både lägre och högre högskoleexamen, någondera av dessa examina eller påbyggnadsexamen. Universitetet beslutar om grunderna för antagningen av studerande.

När man räknar antalet studerande är Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Tea-

terhögskolan några av de minsta universiteten i Finland. År 2010 hade konstuniversitetet sammanlagt 2 000 studerande som deltog i utbildning som leder till examen. Av dessa studerande avlade 890 lägre högskoleexamen, 900 högre högskoleexamen och ungefär 210 påbyggnadsexamen.

Universitetet	studerande sammanlagt	lägre högskoleexamen	högre högskoleexamen	påbyggnadsexamen
Bildkonstakademin	261	134	98	29
Sibelius-Akademien	1 367	626	611	130
Teaterhögskolan	376	131	193	52

Källa: Vipunen

Enligt universitetslagen hör alla studerande vid ett universitet som har antagits för att studera för lägre eller högre högskoleexamen automatiskt till studentkåren. Studentkåren vid ett universitet har självstyrelse. Studentkårens syfte är att vara en förenande länk för sina medlemmar och att främja deras samhälleliga, sociala, intellektuella och studierelaterade ambitioner och strävanden i anknytning till studenternas roll i samhället. Studentkåren har till uppgift att utse de studerandes företrädare i organen vid universitetet, utse de studerandes företrädare i universitetets studiestödsnämnd, som det föreskrivs om i lagen om studiestöd, och att vid behov delta i fullgörandet av uppgifterna i anknytning till primärvården för studerande. Språken vid studentkårerna vid Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan är finska och svenska.

1.7 Styrning och finansiering av universiteten

Undervisnings- och kulturministeriet och varje universitet avtalar för ett visst antal år åt gången om de kvantitativa och kvalitativa mål för universitetets verksamhet som är av central betydelse med tanke på utbildnings- och vetenskapspolitiken och om uppföljningen och utvärderingen av hur dessa mål nås. Styrelseordföranden och rektorn underteck-

nar avtalet på universitetets vägnar. I samband med universitetsreformen har även statens styrning reformerats. Styrningen har utvecklats i en mer strategisk riktning än tidigare med beaktande av särskilt de långsiktiga målsättningarna med universitetens verksamhet och högskolornas autonoma beslutsfattande. Undervisnings- och kulturministeriet ska genom sin styrning se till att man i universitetens verksamhet beaktar riksdagens och statsrådets högskolepolitiska målsättningar. Ministeriets styrning hänför sig till universitetens lagstadgade uppgifter. Vid avtalsförhandlingen ska det säkerställas att de överenskomna målsättningarna stöder såväl utvecklingen av hela universitetsväsendet som varje universitets strategi och profilering.

Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten finansiering för de uppgifter som det föreskrivs om i universitetslagen inom ramen för ett anslag i statsbudgeten. Genom statlig finansiering säkerställer man att alla universitet har rimliga ekonomiska förutsättningar att sköta de lagstadgade uppgifterna. Att universiteten får extern finansiering innebär inte att statens finansiering minskar. Undervisnings- och kulturministeriet beviljar universiteten basfinansiering på kalkylerade grunder med beaktande av verksamhetens omfattning och kvalitet och dess genomslagskraft samt på basis av övriga ut-

bildningsmål och vetenskapspolitiska mål. Undervisnings- och kulturministeriet kan också bevilja universiteten resultatbaserad finansiering med anledning av att universitetets verksamhet har varit resultatrik. Efter universitetsreformen var målsättningen att under övergångsperioden skulle finansieringsförhållandena mellan universiteten inte ändras väsentligt. Hur resultatrik verksamheten varit reflekteras på lång sikt i den finansiering ett universitet får.

Finansieringsmodellen för universiteten håller som bäst på att ändras så att de nödvändiga ändringarna av finansieringsmodellen kan tas i bruk när universiteten i enlighet med universitetslagen anvisas basfinansiering för 2013. I det förslag till en ny finansieringsmodell för universiteten som undervisnings- och kulturministeriets arbetsgrupp överlämnade i november 2011 betonas kvaliteten, resultat samt vikten av internationalisering. Arbetsgruppens förslag grundar sig på gruppens vision om ett bra finländskt universitet år 2020. Målet är ett mer kvalitetsinriktat, genomslagskraftigt, effektivt, profilerat och internationellt universitetsväsende som den nya finansieringsmodellen ska stödja. Arbetsgruppens förslag betonar i första hand betydelsen av kvalitet och genomslagskraft. Modellen uppmuntrar också universiteten till ekonomisk och effektiv verksamhet. Universitetens finansiering ska även i fortsättningen till stor del fastställas på kalkylerade grunder.

I den föreslagna modellen vill man betona kvalitet genom att satsa på publikationer samt genom att uppmärksamma studieprocessernas utveckling och smidighet. Även internationaliseringen beaktas i större utsträckning än tidigare. Vid sidan av studerandemobiliteten ska finansieringsmodellen understödja uppbyggnaden av ett internationellt högskolesamfund. I den modell som arbetsgruppen föreslår utgör examensmålen inte finansieringskriterier.

Den föreslagna modellen består av tre separata delar: utbildning, forskning samt övriga utbildnings- och forskningspolitiska mål. För att trygga konstuniversitetens verksamhetsförutsättningar ska särskilt finansieringen som konstområdena förutsätter beaktas i den branschspecifika finansieringshelheten som ingår i delen utbildnings- och forskningspoli-

tiska mål. Detta ska göras för att ändringarna av finansieringsmodellen inte ska äventyra konstuniversitetens verksamhetsförutsättningar.

Beslut om de författningsändringar som krävs till följd av ändringarna av finansieringsmodellen fattas i april 2012.

År 2012 uppgår den statliga finansieringen av universitetens verksamhet till ungefär 1 829 miljoner euro. Konstuniversitetens andel av denna statliga finansiering är 58,3 miljoner euro. Konstuniversitetens interna finansiering grundar sig långt på den basfinansiering enligt universitetslagen som anvisas universiteten.

1.8 Universitetets ekonomi

Ett offentligt universitet har ett eget kapital, som består av grundkapitalet, övrigt eget kapital och uppskrivningsfonden.

I samband med universitetsreformen fick universiteten statlig egendom och statliga ansvarsförbindelser som fanns i balansräkningen för de universitet som varit räkenskapsverk. Samtidigt överläts två tredjedelar av universitetsfastighetsbolagens aktier till de nya universiteten. Aktierna som aktiebolaget Helsingin Yliopistokiinteistö Oy - Helsingfors Universitetsfastigheter Ab överlät till konstuniversiteten var värda ungefär 14,7 miljoner euro. Konstuniversitetens sammanlagda balansomslutning vid utgången av 2010 var 63,2 miljoner euro.

De resurser som universiteten samlat in och den medfinansiering som universiteten fått för dem har överförts till universitetens grundkapital. Universiteten får använda avkastningen på grundkapitalet som de anser lämpligt. Teaterhögskolan och Bildkonstakademien hade endast i liten utsträckning fått donationer via kapitalanskaffning. Sibelius-Akademien hade vid utgången av 2010 samlat in sammanlagt 1 977 000 euro i donationer som berättigar till statlig medfinansiering och utifrån detta fick Sibelius-Akademien statlig medfinansiering som uppgick till sammanlagt 4 994 000 euro. Dessa donationer syns endast delvis i bokslutet för 2010.

I samband med universitetsreformen ansågs målnivån vara en soliditet på minst 60 procent. Konstuniversitetens på förhand korrigerade soliditet uppgick vid utgången av 2010 som minst till Bildkonstakademiens 77 procent och som störst till Sibelius-Akademiens 92 procent. Konstuniversitetets solvens kan i ljuset av detta anses vara god. I och med en hög soliditet har Konstuniversitetet förmåga att klara av sina förbindelser på lång sikt.

Universiteten ska se till att de har tillräckligt kapital för att upprätthålla likviditeten och att de har beredskap för investeringar och oväntade utgifter. Med hjälp av nyckeltalet Quick ratio som beskriver universitetens likviditet kan man kontrollera att ett universitets kassa är tillräcklig och i vilket tillstånd dess finansieringsbuffert befinner sig. När universiteten inledde sin verksamhet i dess nya rättsliga form den 1 januari 2010 balanserades likviditeten för alla universitet så att deras Quick ratio var minst 1,5 i utgångsläget. Sibelius-Akademiens Quick ratio översteg vid utgången av 2010 den nivå som eftersträvades i utgångsläget. Teaterhögskolans och Bildkonstakademiens Quick ratio understeg dock rejält nivån 1,5.

Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan är delägare i aktiebolaget Helsingin Yliopistokiinteistö Oy - Helsingfors Universitetsfastigheter Ab. Bildkonstakademin utövar all sin verksamhet i lokaler som hyrs av Helsingin Yliopistokiinteistö Oy - Helsingfors Universitetsfastigheter Ab, medan Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan delvis utövar sin verksamhet även i andra lokaler.

På ett universitets bokföring tillämpas bokföringslagen (1336/1997). Universitetets räkenskapsperiod enligt bokföringslagen är dock ett kalenderår. Genom den nomenklatur för universitetens ekonomiförvaltning som universiteten och undervisnings- och kulturministeriet tillsammans utarbetat har man i syfte att göra universiteten jämförbara skapat enhetliga strategier för universitetens verksamhet i den mån bokföringslagstiftningen erbjuder flera praxis.

2 Den internationella utvecklingen

Högskoleutbildningen inom konstområdena har ordnats på varierande sätt i olika länder. I Europa finns det både sådana små läroanstalter inom konstområdet som har byggts upp runt ett konstområde och sektorsövergripande konstuniversitet och konsthögskolor som bildats i och med sammanslagningar av ovannämnda läroanstalter. Dessutom ges utbildning inom konstområdet även vid sektorsövergripande forskningsuniversitet eller högskolor. I alla länder är det inte möjligt att avlägga doktorsexamen i konstområden. Antalet studerande vid högskolorna och universiteten inom konstområdet varierar kraftigt från högskolor med ett par hundra studerande till högskolor med tio tusentals studerande.

De sektorsövergripande konstuniversiteten är vanligtvis organiserade som sektorsövergripande forskningsuniversitet så att de olika konstområdena har antingen egna fakulteter eller skolor. Exempel på stora och sektorsövergripande konstuniversitet är bl.a. konstuniversitetet i Berlin (Universität der Künste Berlin) och konstuniversitetet i London (University of Arts London). Konstuniversitetet i Berlin bildades på 1970-talet av fyra högskolor. Vid konstuniversitetet i Berlin finns det fyra olika skolor: bildkonst, arkitektur, design och media, musik samt scenkonst. Skolorna som representerar olika konstområden ordnar sinsemellan samarbetsprojekt beträffande olika konstarter samt gemensam utbildning. Skolorna som representerar de olika konstområdena har inte en stor administrativ personalstyrka utan förvaltningen har koncentrerats till en gemensam servicecentral. Universitetet ger de studerande möjlighet att även bekanta sig med andra konstområden än sina egna områden samt att verka inom gränsområdet mellan konstarterna. Universitetet erbjuder förutom grundläggande utbildning även utbildning för påbyggnadsexamen och till dess uppgifter hör också forskning och det har nästan 5 000 studerande. Konstuniversitetet i London har varit ett universitet sedan 2004, men de olika läroanstalterna inom konstområdet som det består av slogs samman på 1980-talet. Universitetet består av sex olika skolor (college) som finns i olika delar av London. Universitetet är det

största i Europa inom sitt område. Det har ungefär 20 000 studerande.

Sverige

Högskolesystemet i Sverige omfattar universitet och högskolor. Bestämmelser om universitet och högskolor finns i en gemensam lagstiftning. Största delen av universiteten och högskolorna är statliga verk. I Sverige finns det även privata universitet och högskolor.

Högskoleutbildning inom konstområdet ges både vid sektorsövergripande forskningsuniversitet och fristående konsthögskolor. Vid de sektorsövergripande forskningsuniversitetens fakulteter för konst är det vanligt att utbildning ges och forskning bedrivs på flera konstområden. Det finns sammanlagt åtta fristående konsthögskolor och alla ligger i Stockholm. Deras storlek varierar från högskolor med ungefär tusen studerande till högskolor med fyrtio studerande. Av de fristående konsthögskolorna är sex statliga högskolor och två privata.

Norge

Högskolesystemet i Norge omfattar universitet, specialiserade organisationer på universitetsnivå (vitenskapelige høyskoler) och högskolor inriktade på kandidatexamen (høyskoler, högskolor som motsvarar yrkeshögskolor). Bestämmelser om alla dessa finns i samma lag. De olika organisationerna skiljer sig från varandra i hur självständigt beslutsfattandet om utbildningsprogram är och ett hårdt ackrediteringsförfarande som krävs.

I Norge finns det inom konstområdena två specialiserade högskolor på universitetsnivå (Arkitektur- og designhøgskolen i Oslo och Norges musikkhøgskole) som båda har ungefär 600 studerande. Högskoleutbildning inom konstområdet ges vid två nationella högskolor som motsvarar yrkeshögskolor (Kunsthøgskolen i Oslo och Kunsthøgskolen i Bergen). Dessa högskolor grundades 1996 genom att flera små självständiga högskolor slogs samman. Konsthögskolan i Oslo har ungefär 550 studerande och konsthögskolan i Bergen ungefär 300. Vid konsthögskolan i

Oslo finns en fakultet för scenkonst, enheter för design och visuella konstarter samt en bildkonstakademi. Verksamheterna vid konsthögskolan i Oslo flyttades till ett gemensamt campus 2010.

I Norge finns det förutom ovannämnda konsthögskolor även privata högskolor inom konstområdet.

Danmark

Högskolesystemet i Danmark omfattar forskningsuniversitet, konsthögskolor på universitetsnivå, yrkeshögskolor (professionshøjskoler) och regionala läroanstalter (erhvervsakademier). Högskolesystemet i Danmark har under de senaste åren reformerats bl.a. genom att genomföra betydande högskolefusioner.

Det finns för närvarande sju konsthögskolor på universitetsnivå och de är alla statliga läroanstalter under kulturministeriet. Konsthögskolorna på universitetsnivå erbjuder utbildning som leder till examen ända upp till doktorsexamen inom bildkonst, musik, film, teater och scenkonst.

3 Bedömning av nuläget

I konstuniversitetens verksamhetsmiljö har det på senare tid skett många förändringar som har att göra med konstens och de skapande branschernas ökade betydelse, förändringarna inom konsten och de konstnärliga yrkena, reformen av högskolorna och internationaliseringens ökade betydelse. Utbildningen och forskningen vid konstuniversiteten ska motsvara ändringarna som skett på konstområdet och i de konstnärliga yrkena.

I den redogörelse om kulturens framtid som statsrådet överlämnade till riksdagen 2010 kartläggs förändringsfaktorer på konst- och kulturfältet. Kreativitetens och kulturens samhälleliga betydelse väntas öka särskilt i och med den ökade fritiden, det ökade välbefindandet och befolkningens stigande medelålder samt utvecklingen av data- och kommunikationstekniken. Även internationaliseringen formar kulturen och kulturpolitiken. Ändringar i kultur- och konstlivet återspeglas också i de konstnärliga yrkena och konstnärernas arbete. Enligt de utredningar som cen-

tralkommissionen för konst offentliggjort är ett yrkesövergripande arbetssätt typiskt för konstnärer. Kunnande som baserar sig på konst och kultur kan förutom inom konstnärliga yrken även utnyttjas inom andra branscher såsom social- och hälsovårdsbranschen. Den internationella rörligheten inom konstområdet kan antas öka.

Högskolornas strukturella utveckling har under de senaste åren framskridit utifrån universitetens och yrkeshögskolornas egna strategier och utvecklingslinjer. Universitetens antal har minskat från 20 universitet till 16. Enligt flera internationella bedömningar av högskolesystemet och innovationssystemet är högskolenätverket fortfarande alltför splittrat. Universitetsreformen har dock skapat förutsättningar för att bemöta den strukturella reformen av universiteten och ändringarna i deras verksamhetsmiljö. Ställningen som juridisk person har gett universiteten fullt ekonomiskt ansvar för sin egen verksamhet. Universitetens nya ställning betonar den strategiska styrningens betydelse.

Arbetsgruppen som har utrett Konstuniversitetet bedömde att konstuniversitetens viktigaste utvecklingsbehov är att eftersträva en högre internationell kvalitet än tidigare. För konstuniversiteten innebär en förbättring av kvaliteten framför allt att närundervisningen måste ges större resurser och att undervisningspersonalens konstnärliga verksamhet och forskningsverksamhet måste ökas. Förbättringen av kvaliteten samt utvecklingen av konstområdet förutsätter även att konstuniversiteten står i större växelverkan med samhället och satsar mera på internationalisering än tidigare. En internationell personal och studentkår behövs också.

Konstuniversiteten har samarbetat i fråga om undervisning, forskning, konstnärlig verksamhet, förvaltning och stödtjänster. Samarbetet har i huvudsak grundat sig på tidsbegränsade projekt och lärares och studerandes personliga samarbete. En svaghet med projektbaserat samarbete kan anses vara bristen på kontinuitet, koordination, resurser och kunnande om projektet i fråga.

Studerandena vid konstuniversiteten har med stöd av JOO-avtalet mellan universiteten i begränsad utsträckning kunnat studera ämnen vid ett annat universitet. Studerandena

har varit intresserade av studier som överstiger universitetsgränserna, men studieutbudet är begränsat och informationen om de möjligheter som finns har varit bristfällig.

Finlands Akademi genomförde 2003—2007 en internationell bedömning av forskningen och forskarutbildningen inom konstområdena vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien, Konstindustriella högskolan, Teaterhögskolan och fakulteten för konst vid Lapplands universitet. I en internationell bedömning konstaterades det att konstuniversitetens forskningsverksamhet har inletts först på 1980-talet och att forskningen inom branschen även internationellt sett är tämligen ung. Den internationella bedömningsgruppen ansåg att den finländska forskningen och forskarutbildningen inom konstområdena är en internationell föregångare. Det är möjligt att utveckla utbildningen genom forskning som står i växelverkan med skapandet av konst. De största problemen med den konstnärliga forskningen är enligt bedömningen bristen på resurser, läroanstalternas ringa storlek och bristen på samarbete mellan anstalterna samt en otillräcklig internationalisering. Forskningen som bedrivs vid konstuniversiteten borde enligt bedömningen föras närmare samman med den grundläggande utbildningen.

Styrkan med de små fristående konstuniversiteten kan anses vara att de har en klar egen identitet och profil samt står i en god växelverkan med aktörerna inom sina egna konstområden. Att konstuniversiteten är fristående stöder dock inte på bästa möjliga sätt de studerandes mångsidiga och individuella studieinriktningar eller studier som överstiger universitetsgränserna. Att konstuniversiteten är fristående främjar inte heller utbildningen för påbyggnadsexamen och utvecklingen av forskningen. Dessutom har utvecklingen av utbildnings- och forskningsbehov som uppstår mellan konstarterna varit bristfällig.

Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan har på grund av sin ringa storlek även en rätt liten personal inom administrativa tjänster samt inom stödtjänster för undervisning, forskning och konstnärlig verksamhet. Stödtjänsterna i anslutning till undervisning, forskning och konstnärlig

verksamhet har genomförts separat vid varje universitet. Konstuniversiteten har samarbetat bl.a. i fråga om biblioteks- och informationstjänster. Även små konstuniversitet ska sköta de uppgifter ett universitet har enligt universitetslagen. I nuläget har lärare, konstnärer och forskare vid konstuniversiteten varit tvungna att sköta en del av centralförvaltningens uppgifter. En svaghet med konstuniversitetens förvaltning kan även anses vara dess funktionssäkerhet.

4 Målsättning och de viktigaste förslagen

4.1 Målsättning

Statsminister Jyrki Katainens regering har som mål att finländarna år 2020 ska vara ett av världens kunnigaste folk och att stärka den finländska kompetensens konkurrenskraft. Högskoleutbildningens kvalitet, effektivitet, genomslagskraft och internationalisering ska stärkas. Utvecklandet av ett balanserat universitetsväsen av hög kvalitet förutsätter att konstuniversiteten stärks. Förutom vetenskap och forskning har även kultur och konst en betydande ställning när samhället utvecklas. Syftet är att Konstuniversitetet genom sin verksamhet ska stärka konstens ställning och autonomi i samhället samt konst- och kulturlivet i hela Finland.

Genom att grunda Konstuniversitetet strävar man efter att stärka kvaliteten på och genomslagskraften för utbildningen, forskningen och den konstnärliga verksamheten inom konstområdena. Syftet med Konstuniversitetet är att ge sådan övergripande och internationellt kvalitativ undervisning inom bildkonst, musik, teater och dans som baserar sig på forskning och konstnärlig verksamhet. Konstuniversitetet ska dessutom trygga ställningen som föregångare inom den konstnärliga och den övriga forskningen, och detta förutsätter att resurserna inom konstområdet slås samman för att få till stånd en tillräcklig kritisk massa. Grundandet av Konstuniversitetet skapar möjligheter att utveckla såväl forskarkarriären som konstområdet.

Utvecklingen av konstområdet i Finland förutsätter att universiteten i större utsträckning än tidigare satsar på internationalisering.

Konstuniversitetet erbjuder bättre möjligheter än för närvarande till internationalisering och stärkande av den internationella konkurrenskraften inom konstområdet. Målsättningen är att Konstuniversitetet ska öka det internationella nätverkandet på konstområdet.

Konstuniversitetet ska vara ett pluralistiskt konstsamfund som skapar nya möjligheter till utbildning av konstnärer och till forskning inom konstområdet. Målsättningen är att Konstuniversitetet genom sin verksamhet bättre än för närvarande ska kunna bemöta förändringar inom konstområdet och de konstnärliga yrkena. Grundandet av Konstuniversitetet möjliggör att nya samarbetsområden och samarbetsformer utvecklas för utbildningen och forskningen inom konstområdena och för studier som erbjuder allmänna färdigheter. Naturliga samarbetsområden kunde t.ex. vara konstpedagogik, konstteori, nya medier, publikarbete, ljudkonst, arbetet som konstkurator och produktion. Vid Konstuniversitetet kan man även bättre än för närvarande utveckla de studerandes färdigheter för arbetslivet genom att i samarbete utarbeta nya metoder och studieinriktningar som stöder de studerandes färdigheter att sysselsätta sig själva som konstnärer inom de konstnärliga yrkena som ändras. Synergieffekter fås även inom studier som erbjuder allmänna färdigheter såsom språkstudier, it-kunskaper och grunder för forskning samt vid ordnandet av svenskspråkig undervisning.

Syftet med Konstuniversitetet är dessutom att effektivisera universitetets förvaltning och serviceförmåga samt att öka förvaltningens funktionssäkerhet.

4.2 Alternativ

Om de tre nuvarande konstuniversiteten fortsätter vara självständiga universitet, innebär det att läget som beskrivs i kapitel 3 (Bedömning av nuläget) fortgår.

En sammanslagning av de tre små konstuniversiteten med ett stort universitet, t.ex. Helsingfors universitet, kan på ekonomiska grunder vara ett lönsamt alternativ, men är med tanke på konstuniversitetens identitet och profilering inte ändamålsenligt.

Att slå samman konstuniversiteten till ett konstuniversitet kan antas stärka den interaktiva forskningen och utbildningen inom konst i samband med skapande av konst. Samtidigt främjar det de studerandes valmöjligheter och individuella studieinriktningar på området konstämnen. Sammanslagningen medför även att främjandet av den ekonomiska ställningen för ett universitet som är en självständig juridisk person tryggas på längre sikt än i nuläget där resurserna är uppdelade på tre relativt små aktörer. De tre nuvarande konstuniversiteten är alla för en sammanslagning av konstuniversiteten.

4.3 De viktigaste förslagen

I propositionen föreslås att Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan går samman och bildar Konstuniversitetet från och med 2013. Utgångspunkten med Konstuniversitetets verksamhet är att Konstuniversitetet ska utgöra ett pluralistiskt konstsfund som utvecklar sin verksamhet utifrån konsten. Konstuniversitetet ska profilera sig som ett internationellt universitet för den fria konsten.

Undervisningen, forskningen och den konstnärliga verksamheten vid Konstuniversitetet kan i enlighet med 27 § i universitetslagen organiseras till akademier som bildas utifrån de nuvarande universiteten. Akademierna ska till sitt utbildningsmässiga innehåll och sin kulturella betydelse vara likvärdiga. Konstnärlig frihet och den till universitetsvärlden hörande verksamhetsmodellen för de pluralistiska förvaltningsorganen som universitetssamfundet bildar ska vara utmärkande för akademiernas verksamhet. Indelningen av konstuniversiteten i akademier gör det möjligt att även i fortsättningen utnyttja kändedomen hos de nuvarande konstuniversiteterna. Vad som nämns ovan har även konstaterats av de samgående universiteten i ett gemensamt dokument (Avtalet om grundande av Konstuniversitetet, den 15 november 2011). I avtalet om grundande av Konstuniversitetet har de samgående universiteten konstaterat att akademierna i fråga om innehållet i och genomförandet av utbildningen, den konstnärliga verksamheten och forsk-

ningen och i förfaranden som hänför sig till detta arbetar på samma sätt som fakulteterna vid forskningsuniversiteten. I avtalet konstateras det även att man i Konstuniversitetets verksamhet ska beakta å ena sidan Konstuniversitetets funktionalitet och lönsamhet som helhet och å andra sidan de aspekter som krävs för att dess akademier ska vara tillräckligt självständiga.

Studerandena och personalen vid de samgående universiteten överförs till Konstuniversitetet. De samgående universitetens förmögenhet överförs i sin helhet till Konstuniversitetet.

När universiteten går samman ska även deras studentkårer slås samman, eftersom det på grund av de lagstadgade uppgifterna och det automatiska medlemskapet kan finnas endast en studentkår vid ett universitet.

5 Propositionens konsekvenser

5.1 Ekonomiska konsekvenser

Propositionen har inga direkta konsekvenser för statsfinanserna. Undervisnings- och kulturministeriet har förbundit sig att stödja beredningen av Konstuniversitetet och dess organisering under övergångsperioden med sammanlagt 1,5 miljoner euro.

Undervisnings- och kulturministeriet har för tiden 2013—2016 förbundit sig till en stegvis nivåförhöjning på 18 miljoner euro i finansieringen av Konstuniversitetet, förutsatt att de strategiska linjedragningar som görs och de åtgärder för den strukturella utvecklingen som vidtas i samband med grundandet av Konstuniversitetet genomförs som planerat. Nivåförhöjningen ska genomföras inom ramen för den statliga basfinansieringen enligt universitetslagen och därför inverkar den på finansieringsförhållandena mellan universiteterna, men den har ingen betydelse för den totala statliga finansieringen av universitetsväsendet. Nivåförhöjningen innebär en möjlighet för Konstuniversitetet att göra undervisningen, forskningen och den konstnärliga verksamheten mångsidigare och förbättra kvaliteten på den. Ändringarna av universitetsväsendet återspeglas även i finansieringen av Konstuniversitetet.

Konstuniversitetets ekonomi blir mera solvent än ekonomin för små enheter och detta möjliggör en långsiktigare planering av verksamheter än tidigare och att ekonomiska aspekter beaktas vid planeringen. Trots sammanslagningen är Konstuniversitetet dock ett rätt litet universitet.

Konstuniversitetet kan i sin verksamhet utnyttja sammanslagningen genom att rikta eller anvisa t.ex. resurser. Med stöd av universitetets ställning som en självständig juridisk person och självstyrelsen är detta dock ett ärende som omfattas av universitetets beslutanderätt.

5.2 Samhälleliga konsekvenser

Den höga internationella kvaliteten på utbildning, forskning och konstnärlig verksamhet som är Konstuniversitetets mål stärker konstuniversitetens samhälleliga genomslagskraft och internationella konkurrenskraft. Konstuniversitetet har till uppgift att utforska och utveckla konsten och att utbilda självständiga konstnärer och konstfostrare. Konstuniversitetet stärker genom sin verksamhet konstens ställning och autonomi i samhället. Konstnärlig verksamhet och forskning skapar nya innovationer och nya sätt att producera information.

Konstuniversitetets verksamhet är även genomslagskraftig på regional nivå, eftersom konstnärer och pedagoger som utexamineras från Konstuniversitetet kommer att arbeta i hela Finland. Konstuniversitetet har bättre möjligheter än fristående små konstuniversitet att utvidga sin utställnings- och föreställningsverksamhet utanför huvudstadsregionen.

5.3 Konsekvenser för personalen

Personalen vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan överförs till arbetsavtalsförhållanden vid Konstuniversitetet. Sammanslagningen har inga konsekvenser för personalens förmåner och ställning, eftersom personalen överförs i enlighet med bestämmelserna om överlåtelse av rörelse i arbetsavtalslagen. Personalens rättigheter och förmåner bevaras när universiteten går

sammans sådana dessa rättigheter och förmåner skulle ha varit utan en sammanslagning.

5.4 Konsekvenser för de studerandes ställning

Studerandena vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan överförs till Konstuniversitetet. De nuvarande universitetens studentkårer slås samman till en studentkår vid Konstuniversitetet. De studerande har i fortsättningen möjlighet att antingen fördjupa sig i sina egna konstområden eller utnyttja Konstuniversitetets mångsidigare studieutbud och göra upp individuella studieinriktningar.

5.5 Konsekvenser för jämställdheten mellan könen

Av undervisnings- och forskningspersonalen vid de samgående universiteten var 44 procent kvinnor 2010. Ungefär en tredjedel av professorerna är kvinnor. År 2010 var 60 procent av dem som studerade vid de samgående universiteten kvinnor, av dem som avlagt högre högskoleexamen var 64 procent kvinnor och av dem som avlagt doktorsexamen 57 procent. Universiteten använder inte könskvoter vid antagningen av studerande.

Enligt lagen om jämställdhet mellan kvinnor och män (609/1986) är universiteten förutom vid rekryteringen av personal även skyldiga att främja jämställdhet vid utbildning och undervisning. Universiteten ska i sin roll som läroanstalter utarbeta en jämställdhetsplan enligt 6 b § i jämställdhetslagen.

Universiteten ska som självständiga offentlighetsrättsliga inrättningar som utövar offentlig makt iaktta bestämmelsen om jämn representation enligt 4 a § 2 mom. i jämställdhetslagen och bestämmelsen om utseende av kandidater i 3 mom. i samma paragraf. Universitetssamfundets styrelsemedlemmar väljs inom varje grupp i universitetssamfundet. Eftersom representanterna för de olika universitetssamfundet väljs genom val, kan bestämmelsen om jämn representation enligt jämställdhetslagen inte tillämpas i fråga om dessa representanter. Varje grupp i universitetssamfundet ska när de utser kandidater dock i

mån av möjlighet se till att kandidaterna är både kvinnor och män.

Jämställdhetsombudsmannen har 2011 (TAS 245/2011) i samband med universitetsreformen utrett könsfördelningen i universitetens lednings- och förvaltningsorgan. I utredningen konstateras det att bestämmelsen om jämn representation enligt jämställdhetslagen uppfylls i relativt hög grad i universitetens obligatoriska organ.

I fråga om sammanslagningen av konstuniversitetet kan man anta att sammanslagningen i sig inte inverkar på genomförandet av bestämmelserna om jämställdhet.

6 Beredningen av propositionen

6.1 Beredningskedan och beredningsmaterial

Undervisnings- och kulturministeriet inledde den 15 juni 2010 en utredning med mål att stärka konstuniversitetets roll i främjandet av konstens och kulturens kvalitet, genomslagskraft och internationella konkurrenskraft. Arbetsgruppens uppgift var att utreda vad som krävs för att skapa ett Konstuniversitet i landet med större nationell och internationell styrka än för närvarande, utarbeta en presentation över Konstuniversitetets operativa mål och verksamhetsstrukturer i syfte att stärka förutsättningarna för den konstnärliga verksamhetens diversitet och mångkulturalitet samt utvärdera Konstuniversitetets kostnadsverkningar samt behovet av eventuella extra insatser för att utveckla konsten och kulturen. Utredningsarbetsgruppen överlämnade sin promemoria till undervisnings- och kulturministeriet den 12 januari 2011 (undervisnings- och kulturministeriets arbetsgruppspromemorior och utredningar 2011:1).

Utredningsarbetsgruppen föreslog att man inleder en beredning för att grunda en sektorsövergripande konstgemenskap, Konstuniversitetet, som består av Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan. Utredningsarbetsgruppen anser att Konstuniversitetet ska ha en gemensam ledning och styrelse samt en gemensam strategisk beslutsprocess. Verksamhetsstrukturen

bygger på en modell där universitetet har tre akademier: Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan. Samarbetet ska enligt utredningsarbetsgruppens förslag intensifieras genom akademiernas gemensamma utbildningsprogram, doktorsprogram, enheter eller institutioner. Utredningsarbetsgruppen föreslog att bildandet av Konstuniversitetet bör beredas med innehållet som utgångspunkt och genom att engagera personalen och de studerande i förändringsprocessen. Utredningsarbetsgruppen föreslog även att Konstuniversitetet garanteras de resurser som krävs för internationell kvalitet och konkurrenskraft genom en bestående nivåhöjning som görs i den statliga finansieringen. Tilläggsfinansieringen riktas till stärkandet av universitetets kärnfunktioner utbildning, forskning och konstnärlig verksamhet.

Utredningsarbetsgruppens promemoria sändes på en omfattande remissbehandling. Sammanlagt 54 utlåtanden om promemorian lämnades in till undervisnings- och kulturministeriet. Utlåtanden lämnades av bl.a. universitetet som ger utbildning inom konstområdet, samfund i anslutning till universitetet och organisationer som representerar personalen, de övriga ministerierna och sakkunnigorgan under ministerierna samt organisationer inom de olika konstområdena. Remissinstanserna förhöll sig nästan enhälligt positivt till bildandet av ett konstuniversitet. Med avvikelse från utredningsarbetsgruppens förslag ansåg vissa instanser att en del av utbildningen och forskningen vid Konstindustriella högskolan som är en del av Aalto-universitetet bör överföras till det nya Konstuniversitetet eller att ärendet åtminstone bör utredas. Alla universitet som ger utbildning inom konstområdet stöder att man inleder en beredning för att grunda Konstuniversitetet under de förutsättningar som föreslås i arbetsgruppens promemoria.

I regeringsprogrammet för statsminister Jyrki Katainens regering har man skrivit in att tillkomsten av ett konstuniversitet ska främjas. Enligt statsrådets utvecklingsplan för utbildning och forskning för åren 2011—2016 är målet att Konstuniversitetet ska bildas från och med 2013 genom att Sibelius-Akademien, Bildkonstakademien och Teaterhögskolan slås samman. Enligt utvecklings-

planen ska Konstuniversitetets verksamhetsförutsättningar tryggas.

Styrelserna för Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan har fattat beslut om bildandet av Konstuniversitetet. Universitetet undertecknade den 15 november 2011 ett ömsesidigt avtal om de centrala förutsättningarna för grundandet av Konstuniversitetet. I avtalet har de samgående universitetet bl.a. avtalat om hur man i Konstuniversitetets förvaltning inom ramen för bestämmelserna i universitetslagen ska beakta universitetets sakkunskap på alla konstområden och akademiernas representativitet på de olika nivåerna av beslutsfattande. Universitetet har inlett ett projekt som bereder grundandet av Konstuniversitetet. I beredningen deltar ledningen för och personalen och studerandena vid universitetet. Undervisnings- och kulturministeriet stöder beredningen med projektfinansiering.

Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan samlade in förslag på namn till det nya universitetet. Av förslagen valde de samgående universitetet namnet Konstuniversitetet. På finska ska det nya universitetet alltså heta Taideyliopisto, på svenska Konstuniversitetet och på engelska University of the Arts Helsinki.

Regeringens proposition har beretts som tjänsteuppdrag vid undervisnings- och kulturministeriet i samarbete med universitetet.

6.2 Remissyttranden och hur de har beaktats

Ett utkast till regeringsproposition sändes på remiss i januari 2012. Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan lämnade ett gemensamt utlåtande om utkastet. Utlåtanden om utkastet lämnades även av finansministeriet, justitieministeriet, arbets- och näringsministeriet, Helsingfors universitet, Östra Finlands universitet, Lapplands universitet, Åbo universitet, Vasa universitet, Åbo Akademi, Finlands universitet UNIFI rf, Bildningsarbetsgivarna rf, Förhandlingsorganisationen för offentliga sektorns utbildade FOSU rf, Förbundet för den offentliga sektorn och välfärdsområdena JHL rf, Professoriliitto - Professorsförbundet ry, Tieteentekijöiden liitto - Forskarförbundet ry, Förbundet

för undervisningssektorn vid universitetet YLL rf, Universitetens och forskningssektorns personalförbund YHL rf, Undervisningssektorns Fackorganisation OAJ rf, Studentkåren vid Teaterhögskolan, Studentkåren vid Sibelius-Akademien, Finlands studentkårens förbund (FSF) rf, Centralkommissionen för konst och Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf.

I det gemensamma utlåtandet från Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan understöder man att ett Konstuniversitet grundas i enlighet med förslaget. De nuvarande konstuniversitetet betonar dock de kommande akademiernas betydelse och föreslår därför att man i den allmänna motiveringen till utkastet tar in en hänvisning till avtalet om grundande av Konstuniversitetet. Även i fråga om organiseringen av det nya universitetet vill nuvarande konstuniversitetet att det i motiveringen till paragrafen om organiseringen ska finnas en hänvisning till avtalet om grundande av Konstuniversitetet. I de nuvarande konstuniversitetens gemensamma utlåtande fäster man dessutom uppmärksamhet vid 4 § i den föreslagna lagen om införande av lagen om ändring av universitetslagen. Konstuniversitetet har i avtalet även kommit överens om att avkastningen på den statliga medfinansiering som har anvisats de nuvarande universitetet i fortsättningen ska användas för verksamheten vid den akademi som motsvarar det nuvarande universitetet. Konstuniversitetet vill att avtalet om grundande av Konstuniversitetet ska nämnas i motiveringen till ovan nämnda paragraf.

Även de andra remissinstanserna anser att förslaget generellt sett kan understödjas. Enligt Helsingfors universitet kan ett enhetligt och mer sektorsövergripande konstuniversitet skapa nya samarbetsformer med forskningsuniversitetet. Justitieministeriet har ingenting att anmärka på förslaget i författningsrättsligt hänseende.

En del av remissinstanserna anser att det med tanke på grundandet av Konstuniversitetet är viktigt att nivåförhöjningen som ingår i propositionen säkerställs i Konstuniversitetets finansiering. Samtidigt anser även delvis samma remissinstanser att Konstuniversitetets nivåförhöjning inte får inverka på de öv-

riga universitetens finansiering. En del av remissinstanserna understöder inte Konstuniversitetets nivåförhöjning. Enligt Helsingfors universitet bör man avstå från belopp som förbigår universitetens finansieringsmodell och sammanslagningen av universiteten bör inte öka kostnaderna, utan tvärtom medför inbesparingar. En del av remissinstanserna anser att nivåförhöjningen bör ingå i universitetets basfinansiering. Finlands universitet UNIFI rf och Lapplands universitet betonar i sina utlåtanden att grundandet av Konstuniversitetet inte får minska finansieringen till de övriga universitetsenheterna inom konstområdet. Enligt finansministeriet bör man bedöma om den extra satsning som ska anvisas uttryckligen utbildningen inom konstområdet är ändamålsenlig och om den motsvarar det framtida utbildningsbehovet. Enligt arbets- och näringsministeriet uppfyller stärkandet av utbildningen inom konstområdet målen i Finlands internationella konkurrenskraftstrategi, eftersom konst- och kulturområdet har en betydande konkurrenskraft och inverkar positivt på den samhällsekonomiska tillväxten.

Rådet för yrkeshögskolornas rektorer Arene rf anser att den nivåförhöjning av finansieringen som ingår i propositionen är överdimensionerad och innebär att tyngdpunkten i utbildningen inom konstområdet och verksamheten för forskning, utveckling och innovation överförs från yrkeshögskolorna till universitetsutbildningen. Enligt Arene rf bör man till styrelsen för Konstuniversitetet även välja en person som har sakkunskap om yrkeshögskolornas kulturbranscher för att trygga ett mångsidigt och ändamålsenligt samarbete mellan Konstuniversitetet och yrkeshögskolornas enheter inom kulturbranschen.

Enligt Förbundet för undervisningssektorn vid universiteten YLL rf koncentrerar sig propositionen på Konstuniversitetets förvaltning och inte på substansfrågor som är viktigare med tanke på verksamheten. Även enligt OAJ bör tyngdpunkten i beredningen ligga på innehållet. Enligt OAJ, YLL och Centralkommissionen för konst borde man även ha utrett en överföring av Aaltouniversitetets konstämnen till Konstuniversitetet. Enligt OAJ ska uppmärksamhet fästas

vid att nya förvaltningsinstanser inte upprättas i onödan. YHL rf anser att tilläggsfinansieringen bör anvisas även resurstilldelningen för stödpersonal, om syftet med ändringen är att frigöra undervisnings- och forskningspersonal för undervisning, forskning och utövande av konst. Även om organisationerna som representerar personalen anser att 8 § i lagen om införande av lagen om ändring av universitetslagen i utkastet till proposition generellt sett tryggar ställningen för personalen som överförs, betonar bl.a. Professoriliitto - Professorsförbundet ry, YLL, FOSU rf och YHL att anställningsskyddet, pensionsförmånerna och personalen ska beaktas vid ändringen. Flera organisationer som representerar personalen har föreslagit att man i propositionen bör ta in en paragraf där det föreskrivs att 11 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009) ska tillämpas på de anställdas pensionskydd.

Enligt Lapplands universitet är det konstigt att det föreslås att behörighetsvillkoren för Konstuniversitetets rektor inte ska ändras, vilket innebär att det inte krävs att rektorn har avlagt doktorsexamen. Lapplands universitet anser att antalet utexaminerade doktorer inom konstområdet redan flera år har varit på en rimlig nivå och behörighetsvillkor som avviker från de övriga universitetens därför inte är motiverade.

Enligt Bildningsarbetsgivarna rf bör den allmänna motiveringen kompletteras i fråga om undervisnings- och forskningsfriheten så att man i enlighet med regeringens proposition till Riksdagen med förslag till universitetslag och lagar som har samband med den (RP 7/2009) preciserar universitetets rätt att meddela sin personal föreskrifter i anslutning till organiseringen och genomförandet av utbildningen.

Studentkåren vid Teaterhögskolan anser att det antalet medlemmar i fullmäktige som anges i paragrafen om organiseringen av Konstuniversitetets studentkår är för stort med beaktande av antalet studerande i de samgående studentkårerna. Studentkåren vid Sibelius-Akademien föreslår att det första fullmäktige ska ha 21 medlemmar och 21 suppleanter, om de samgående studentkårerna inte har kommit överens om något annat. I samband med sammanslagningen av student-

kårerna bör man enligt studentkåren vid Teaterhögskolan och Finlands studentkårers förbund i fråga om centralvalnämndens sammansättning möjliggöra att även sekreteraren i en studentkårs styrelse medverkar i centralvalnämnden i stället för en studentkårs generalsekreterare, eftersom alla samgående studentkårer inte har en generalsekreterare.

Propositionens allmänna motivering och motivering till paragraferna har ändrats utifrån det gemensamma utlåtandet från Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan. Utifrån finansministeriets, justitieministeriets och studentkårernas utlåtanden har även innehållet i paragraferna ändrats i fråga om 4, 7, 9 och 10 § i den lag

om införande av lagen om ändring av universitetslagen som ingår i propositionen.

Bestämmelser om pensionskydd för de anställda vid universiteten finns i 11 § i lagen om införande av universitetslagen (559/2009). Personalen vid de samgående universiteten ska även i fortsättningen stå i anställningsförhållande till det universitet som föreskrivs i universitetslagen och för vilket bestämmelser om de anställdas pensionskydd finns i ovannämnda paragraf. Det är därför inte nödvändigt att i propositionen ta in en paragraf om de anställdas pensionskydd.

DETALJMOTIVERING

1 Lagförslag

1.1 Lag om ändring av universitetslagen

1 §. Tillämpningsområde. Det föreslås att i paragrafens 2 mom. tas Konstuniversitetet in och samtidigt slopas Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan som går samman till Konstuniversitetet.

Paragrafens 3 mom. ses över så att det motsvarar förteckningen över universitet i 2 mom. som ska ändras. Konstuniversitetet ska till sin ställning som juridisk person vara en offentligrättslig inrättning, vilket även de samgående universiteten är för närvarande.

11 §. Undervisnings- och examensspråk. Enligt den gällande lagen är undervisnings- och examensspråken vid Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan finska och svenska. I enlighet med 1 mom. i paragrafen är avsikten att när ovannämnda universitet går samman till Konstuniversitetet ska undervisnings- och examensspråken vid Konstuniversitetet fortsättningsvis vara finska och svenska.

12 §. Utbildning av personer med kunskaper i svenska. Genom paragrafen säkerställs kontinuiteten i högskoleutbildningen för landets svenskspråkiga befolkning. Det tvåspråkiga Konstuniversitetet ska svara för att personer med kunskaper i svenska utbildas.

18 §. Val av rektor för ett offentligrättsligt universitet. Enligt den gällande lagen krävs det inte att rektorn för Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan har avlagt doktorsexamen. Även om man inom Konstuniversitetets ämnesområden nuförtiden avlägger flera påbyggnadsexamina än tidigare, är det motiverat att vid Konstuniversitetet bevara en behörighet för rektorn som motsvarar den nuvarande behörigheten.

29 §. Beslutsfattande vid ett kollegialt förvaltningsorgan. Genom ändringen av 2 mom. i paragrafen ska ett undantag i bedömningen av studieprestationer bevaras vid Konstuniversitetet.

46 §. Studentkåren. Paragrafens 5 mom. ändras så att språken vid Konstuniversitetets studentkår ska vara finska och svenska liksom är fallet vid Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan.

Ikraftträdande. Det föreskrivs särskilt om ikraftträdandet av lagen om ändring av universitetslagen. Enligt lagen om införande av lagen om ändring av universitetslagen ska de bestämmelser i universitetslagen som gäller Konstuniversitetet träda i kraft den 1 januari 2013.

1.2 Lag om införande av lagen om ändring av universitetslagen

1 §. Ikraftträdande av lagen om ändring av universitetslagen. Avsikten är att de författningsändringar i universitetslagen som gäller Konstuniversitetet ska träda i kraft den 1 januari 2013.

2 §. Grundande av Konstuniversitetet. Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan som är offentligrättsliga universitet ska från och med den 1 januari 2013 gå samman och bilda ett offentligrättsligt universitet, dvs. Konstuniversitetet. Samtidigt överförs verksamheten, personalen och studerandena vid de samgående universiteten till Konstuniversitetet. Sammanslagningen innebär att i stället för tre juridiska personer kommer det i fortsättningen att finnas endast en juridisk person, Konstuniversitetet. Enligt det avtal som styrelserna för de samgående universiteten ingått med varandra den 15 november 2011 ska det vid Konstuniversitetet finnas tre akademier, dvs. Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan.

3 §. Organiseringen av Konstuniversitetet. De samgående universiteten ska ordna sina administrativa tjänster och andra stödtjänster så att Konstuniversitetet kan organisera sig inom den tidtabell som anges i lagen. Varje universitets ekonomiska och funktionella lösningar ska vara sådana att de inte försvå-

rar sammanslagningen eller orsakar Konstuniversitetet kostnader som kan undvikas.

Enligt 2 mom. i paragrafen bildar de samgående universitetens universitetskollegier Konstuniversitetets första universitetskollegium. I organiseringen av Konstuniversitetet deltar således alla de samgående universitetens universitetssamfund via sina universitetskollegier. Mandattiden för Konstuniversitetets första universitetskollegium fortgår tills dess att ett nytt universitetskollegium väljs enligt en instruktion som godkänts i styrelsen för Konstuniversitetet.

Enligt 3 mom. i paragrafen ska det första universitetskollegiet välja styrelsen för Konstuniversitetet i enlighet med universitetslagen och styrelsen ska välja rektorn för det nya universitetet. I fråga om styrelsens sammansättning och andra ärenden som gäller valet ska bestämmelserna i universitetslagen iakttas. Dessutom har de samgående universiteterna i avtalet om grundande av Konstuniversitetet sinsemellan avtalat om förfarandena som gäller organiseringen.

Det nya universitetets organ kan enligt 4 mom. i paragrafen efter det att de har blivit valda fatta beslut, ingå förbindelser och företa rättshandlingar för Konstuniversitetets räkning för att säkerställa att universitetets verksamhet inleds utan störningar den 1 januari 2013.

4 §. Överföring av förmögenhet till Konstuniversitetet. Förutom verksamheten, personalen och studerandena vid de samgående universiteterna överförs även de samgående universitetens hela förmögenhet till Konstuniversitetet den 1 januari 2013. Förmögenhet som har antecknats som de samgående universitetens grundkapital ska överföras till Konstuniversitetets grundkapital så att ekonomins soliditet tryggas.

Enligt 2 mom. i paragrafen ska användningen av förmögenheten begränsas. Begränsningen gäller privata donationer som gjorts utan donationsvillkor till de samgående universiteterna i samband med kampanjen med statlig medfinansiering. Privata donationer som berättigar till statlig medfinansiering skulle göras till ett universitets grundkapital enligt 60 § i universitetslagen varvid universitetet för sin verksamhet kan använda endast avkastningen på grundkapitalet. För att dona-

torernas önskan att stödja ett visst universitets verksamhet ska respekteras, föreslås det i momentet att avkastningen på donationskapital ska användas endast för att stödja verksamheten vid det samgående universitetet i fråga. Under kampanjen för statlig medfinansiering samlade Sibelius-Akademien in sammanlagt 1 977 000 euro i donationer som berättigar till statlig medfinansiering. Även donationer som inte berättigar till medfinansiering, men som under kampanjen donerades utan villkor och överfördes till grundkapitalet omfattas av momentets tillämpningsområde. De nuvarande konstuniversiteterna har i avtalet om grundande av Konstuniversitetet avtalat om att avkastningen på den statliga medfinansieringen i anslutning till universitetens insamling av kapital ska användas vid Konstuniversitetet för verksamheten vid det samgående universitetet (akademien) i fråga. Det finns inga juridiska hinder för detta, om Konstuniversitetets styrelse så beslutar.

5 §. De samgående universitetens förbindelser, tillstånd och fordringar. Eftersom de samgående universiteterna upphör att vara juridiska personer och all deras verksamhet och egendom överförs till Konstuniversitetet, svarar Konstuniversitetet även för de samgående universitetens skuldförbindelser och serviceavtal, avtal om upphandling och leveranser. De samgående universitetens fordringar och de tillstånd att ordna verksamhet och eventuella andra tillstånd som universiteterna beviljats av myndigheter överförs på motsvarande sätt till Konstuniversitetet den 1 januari 2013.

6 §. De samgående universitetens bokslut och Konstuniversitetets ingående balans. De samgående universiteterna upphör att vara juridiska personer och deras organ upplöses vid utgången av 2012. Universitetens räkenskapsperiod är enligt 61 § 1 mom. i universitetslagen ett kalenderår. Styrelsen för Konstuniversitetet ska enligt 65 § 1 mom. i universitetslagen upprätta de samgående universitetens bokslut för 2012. Enligt 65 § 2 mom. i universitetslagen ska Konstuniversitetets universitetskollegium fastställa de samgående universitetens bokslut för räkenskapsåret 2012 och besluta om beviljande av ansvarsfrihet för de samgående universitetens styrelser och rektorer.

Enligt 2 mom. i paragrafen ska revisorerna som väljs för Konstuniversitetet förrätta revision av de samgående universiteten på det sätt som föreskrivs i 64 § 3 mom. i universitetslagen.

Enligt 3 mom. i paragrafen är styrelsen för Konstuniversitetet skyldig att sammanställa en ingående balans för Konstuniversitetet. Sammanställningen av en ingående balans främjar säkerställandet av att behandlingen av bokföringen för 2012 är enhetlig i de samgående universiteten.

7 §. Överföring av ärenden som är anhängiga. Behandlingen av ärenden som är anhängiga vid de samgående universiteten överförs till Konstuniversitetet till det förvaltningsorgan som ärendet hör till enligt universitetslagen, en förordning av statsrådet, en instruktion för ett universitet eller en intern bestämmelse.

8 §. Överföring av personal till Konstuniversitetet. Personalen vid de samgående universiteten överförs till Konstuniversitetet. Personalen vid offentligrättsliga universitet står i anställningsförhållanden enligt arbetsavtalslagen (55/2001) och bestämmelserna i arbetsavtalslagen om överlåtelse av rörelse ska således tillämpas när universiteten går samman. Den s.k. överföringen som gamla arbetstagare innebär att personalens förmåner i anslutning till anställningsförhållandena inte försämras. Personalens och arbetsgivarens rättigheter och skyldigheter kvarstår som sådana de skulle ha varit utan sammanslagningen av universiteten.

9 §. Organiseringen av studentkåren vid Konstuniversitetet. När universiteten går samman ska även studentkåren vid universiteten gå samman för att studerandena ska kunna företrädas och de uppgifter som åläggs studentkåren enligt universitetslagen ska kunna skötas på ett ändamålsenligt sätt. I paragrafen föreskrivs om sammanslagningen av studentkåren i enlighet med vad som föreskrivs i lagen om införande av universitetslagen. Storleken på de samgående studentkåren har beaktats i paragrafens 2 mom. i fråga om antalet medlemmar i fullmäktige. I fråga om bildandet av en centralvalnämnd har man i 3 mom. beaktat att endast studentkåren vid Sibelius-Akademien har en generalsekreterare. Därför medverkar sekreteraren i

en studentkårs styrelse i centralvalnämnden, om det inte finns en generalsekreterare.

10 §. Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt i samband med sammanslagningen av universiteten och studentkåren. Syftet med paragrafen är att förhindra skattepåföljder för det nya universitetet eller den nya studentkåren i samband med överföringen av förmögenhet i anslutning till att universiteten och studentkåren går samman. Paragrafen motsvarar till denna del innehållsmässigt regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lagstiftning om beskattning av universiteten (RP 244/2009 rd) som överlämnades i samband med universitetsreformen som trädde i kraft 2010.

11 §. Hänvisningar till Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan. För tydlighetens skull föreskrivs det i paragrafen att hänvisningar i annan lagstiftning till de samgående universiteten anses vara hänvisningar till Konstuniversitetet.

12 §. Ikraftträdande. Det föreslås att lagen ska träda i kraft den 1 augusti 2012 så att organiseringen av Konstuniversitetet kan genomföras före ingången av 2013.

2 Ikraftträdande

Om införande av lagen om ändring av universitetslagen ska föreskrivas i en separat lag som föreslås träda i kraft den 1 augusti 2012. Enligt införelselagen ska lagen om ändring av universitetslagen träda i kraft den 1 januari 2013. Avsikten är att Konstuniversitetet ska organisera sig under hösten 2012.

3 Förhållande till grundlagen samt lagstiftningsordning

Även om universiteten från och med 2010 har varit självständiga juridiska personer, beslutar riksdagen fortfarande om antalet universitet som enligt universitetslagen hör till det finländska utbildningssystemet. I samband med universitetsreformen 2009 behandlade riksdagens grundlagsutskott i sitt utlåtande (GrUU 11/2009 rd) de universitet som är självständiga juridiska personer och deras organisering utifrån 123 § 1 mom. i grundlagen. Med tanke på självstyrelsen är det viktigt att universitetssamfundet beslutar om or-

ganiseringen av universiteten som är juridiska personer och utser styrelsen som är ett universitets högsta organ. Universitetskollegierna som företräder medlemmarna i de tre samgående universitetens universitetssamfund ska med tanke på organiseringen av Konstuniversitetet bilda Konstuniversitetets första universitetskollegium som väljer styrelsen. Styrelsen utses och medlemmarna

väljs på det sätt som föreskrivs i universitetslagen.

På ovan nämnda grunder kan lagförslagen behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs riksdagen följande lagförslag:

1.

Lag**om ändring av universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 1 § 2 och 3 mom., 11 § 1 mom., 12 § och 18 §, 29 § 2 mom. samt 46 § 5 mom. som följer:

1 §

Tillämpningsområde

Universitet är

- 1) Helsingfors universitet,
- 2) Östra Finlands universitet,
- 3) Jyväskylä universitet,
- 4) Lapplands universitet,
- 5) Uleåborgs universitet,
- 6) Tammerfors universitet,
- 7) Åbo universitet,
- 8) Vasa universitet,
- 9) Åbo Akademi,
- 10) Villmanstrands tekniska universitet,
- 11) Svenska handelshögskolan,
- 12) Konstuniversitetet,
- 13) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet *Aalto-universitetet*,
- 14) TTY-stiftelsen som verkar under namnet *Tammerfors tekniska universitet*.

De universitet som avses i 2 mom. 1—12 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även lagen om stiftelser (109/1930).

11 §

Undervisnings- och examensspråk

Undervisnings- och examensspråken vid Helsingfors universitet och Konstuniversitetet är finska och svenska. På undervisnings- och examensspråken vid Aalto-universitetet tillämpas på motsvarande sätt bestämmelserna i 9 § i universitetslagen (645/1997) om examensspråken vid de universitet som bildar nämnda universitet. Undervisnings- och examensspråket vid Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan samt Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet är svenska. Undervisnings- och examensspråket vid de övriga universiteterna är finska.

12 §

Utbildning av personer med kunskaper i svenska

Åbo Akademi, Svenska Handelshögskolan, Helsingfors universitet, Konstuniversitetet och Aalto-universitetet svarar för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska utbildas för landets behov.

18 §

Val av rektor för ett offentligrättsligt universitet

Styrelsen för ett offentligrättsligt universitet utser rektor för högst fem år i sänder. Den som väljs till rektor ska ha avlagt doktorsexamen och ha den förmåga och yrkesskicklighet som behövs för att sköta rektorns uppgifter och i praktiken visad god ledarförmåga. Av den som väljs till rektor för Konstuniversitetet krävs dock inte doktorsexamen.

29 §

Beslutsfattande vid ett kollegialt förvaltningsorgan

Med undantag av Konstuniversitetet får i bedömningen av en studieprestation delta

endast de medlemmar eller suppleanter som har fullgjort en studieprestation på samma nivå som den som ska bedömas eller som har utnämnts till professor.

46 §

Studentkåren

Språken vid studentkåren vid Helsingfors universitet, Konstuniversitetet och Aalto-universitetet är finska och svenska. Språket vid Åbo Akademis studentkår och Svenska handelshögskolans studentkår är svenska. Övriga studentkårers språk är finska.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.

2.

Lag**om införande av en lag om ändring av universitetslagen**

I enlighet med riksdagens beslut föreskrivs:

1 §

Ikraftträdande av lagen om ändring av universitetslagen

Lagen om ändring av universitetslagen (/ändringslagen) träder i kraft den 20.

2 §

Grundande av Konstuniversitetet

Verksamheten, personalen och de studerande vid Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan (de samgående universiteten) vilka nämns i 1 § 2 mom. 12—14 punkten i universitetslagen (558/2009) övergår vid ändringslagens ikraftträdande till Konstuniversitetet som är en ofentligrättslig inrättning.

3 §

Organiseringen av Konstuniversitetet

De samgående universiteten ska tillsammans ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster så att Konstuniversitetet kan organisera sig och inleda sin verksamhet vid ändringslagens ikraftträdande.

Universitetskollegierna för de samgående universiteten utgör Konstuniversitetets första universitetskollegium.

Det första universitetskollegiet utser styrelsen för Konstuniversitetet och styrelsen väljer, med iakttagande av universitetslagen, universitetets rektor.

Konstuniversitetets organ kan fatta beslut, ingå förbindelser och företa rättshandlingar för Konstuniversitetets räkning.

4 §

Övergång av egendom till Konstuniversitetet

De samgående universitetens egendom övergår i dess helhet till Konstuniversitetet vid ändringslagens ikraftträdande.

Avkastningen på sådant kapital donerat av privata aktörer som berättigar till statlig medfinansiering och som har samband med tillförseln av kapital till universiteten kan användas endast för sådan verksamhet som bedrevs vid det samgående universitet som fick donationen.

5 §

De samgående universitetens förbindelser, tillstånd och fordringar

Konstuniversitetet svarar för ett samgående universitets skuldförbindelser och serviceavtal, avtal om anskaffning och leveranser samt andra förbindelser som gäller den egendom eller verksamhet som övergått till Konstuniversitetet.

De tillstånd att ordna verksamhet och andra tillstånd som beviljats av myndigheter samt de samgående universitetens fordringar övergår till Konstuniversitetet vid ändringslagens ikraftträdande.

6 §

De samgående universitetens bokslut och Konstuniversitetets ingående balans

Styrelsen för Konstuniversitetet upprättar bokslut för de samgående universiteten och Konstuniversitetets universitetskollegium fastställer boksluten och verksamhetsberättelserna samt beslut om beviljande av ansvarsfrihet för styrelserna och rektorerna för de samgående universiteten.

Revisorerna för Konstuniversitetet förrättar revision av de samgående universiteten och lämnar revisionsberättelser i enlighet med vad som föreskrivs i 64 § 3 mom. i universitetslagen.

Styrelsen för Konstuniversitetet upprättar universitetets ingående balans.

7 §

Överföring av ärenden som är anhängiga

Ärenden som är anhängiga vid de samgående universiteten övergår när ändringslagen träder i kraft till Konstuniversitetet för behandling. Konstuniversitetet företräder ett samgående universitet och är part i sådana rättegångar där ett samgående universitet har varit part.

8 §

Övergång av personal till Konstuniversitetet

På övergång av personal från de samgående universiteten till Konstuniversitetet tillämpas vad som i arbetsavtalslagen (55/2001) föreskrivs om överlåtelse av rörelse.

9 §

Organiseringen av studentkåren vid Konstuniversitetet

Studentkårerna vid de samgående universiteten går samman och blir vid ändringslagens ikraftträdande en studentkår vid Konstuniversitetet. Studentkårerna vid de samgående universiteten svarar för organiseringen av

studentkåren vid Konstuniversitetet. Studentkårerna vid de samgående universiteten får innan ändringslagen träder i kraft vidta de åtgärder som organiseringen förutsätter.

Rektorerna för de samgående universiteten fastställer stadgar som ska iakttas vid sammanslagningen av de samgående studentkårerna. Om det har valts en rektor för Konstuniversitetet, fastställer han eller hon dessa stadgar. Om de samgående studentkårerna inte har kommit överens om något annat, ska studentkårerna så snart som möjligt efter det att denna lag träder i kraft ordna val av fullmäktige för Konstuniversitetets studentkår. Fullmäktige har härvid 21 medlemmar och 21 suppleanter. Fullmäktige väljer inom sig en ordförande och en viceordförande.

Valet av fullmäktige för Konstuniversitetets studentkår är proportionellt och hemligt. I valet finns inga valkretsar. Centralvalnämnden fastställer valordningen. Centralvalnämnden utgörs av ordförandena för de samgående studentkårernas styrelser, ordförandena och generalsekreterarna för fullmäktige eller i stället för generalsekreteraren av styrelsens sekreterare. Centralvalnämnden väljer inom sig en ordförande och kallar en sekreterare till nämnden. De medlemmar i studentkåren som anmält sig som närvarande studerande vid de samgående universiteten har allmän och lika rösträtt i valet. Varje röstberättigad har en röst i valet.

Fullmäktige för Konstuniversitetets studentkår och de organ som valts av fullmäktige fattar beslut om Konstuniversitetet och dess studentkår. De samgående studentkårerna är skyldiga att ordna administrativa tjänster och andra stödtjänster för Konstuniversitetets studentkår så att studentkåren kan organisera sig i sin helhet vid ändringslagens ikraftträdande.

De samgående studentkårernas egendom övergår till Konstuniversitetets studentkår vid ändringslagens ikraftträdande. Studentkåren vid Konstuniversitetet svarar för de skuldförbindelser, serviceavtal, avtal om anskaffning samt de andra förbindelser som de samgående studentkårerna ingått och som gäller den egendom eller verksamhet som övergår till Konstuniversitetets studentkår.

De tillstånd att ordna verksamhet och andra tillstånd som har beviljats av myndigheter

samt de samgående studentkårernas fordringar övergår till Konstuniversitetets studentkår vid ändringslagens ikraftträdande. De samgående studentkårernas medlemmar och personal övergår från de samgående studentkåren till Konstuniversitetets studentkår vid ändringslagens ikraftträdande.

10 §

Befrielse från inkomstskatt och överlåtelseskatt som har samband med att universiteten och studentkåren går samman

De samgående universiteten och de samgående studentkåren anses inte upplösta vid inkomstbeskattningen. Tillgångarna och skulderna övergår till oförändrade värden till Konstuniversitetet och dess studentkår vilka fortsätter verksamheten.

De oavskrivna anskaffningsutgifterna samt de övriga avdragsgilla utgifterna vid beskattningen av de samgående universiteten och de samgående studentkåren som upphör med sin verksamhet, dras av vid beskattningen av Konstuniversitetet och dess studentkår som fortsätter verksamheten, på samma sätt som

utgifterna skulle ha dragits av vid beskattningen av de universitet eller studentkårer som upphört med sin verksamhet.

Konstuniversitetet och dess studentkår är inte skyldiga att betala överlåtelseskatt för överföringen av tillgångar i samband med att universiteten eller studentkåren går samman.

11 §

Hänvisningar till Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan

Hänvisningar i annan lagstiftning till Bildkonstakademien, Sibelius-Akademien eller Teaterhögskolan anses vara hänvisningar till Konstuniversitetet.

12 §

Ikraftträdande

Denna lag träder i kraft den 20.
Åtgärder som krävs för verkställigheten av denna lag får vidtas innan lagen träder i kraft.

Helsingfors den 29 mars 2012

Statsminister

JYRKI KATAINEN

Undervisningsminister *Jukka Gustafsson*

*Bilaga
Parallelltext*

Lag

om ändring av universitetslagen

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i universitetslagen (558/2009) 1 § 2 och 3 mom., 11 § 1 mom., 12 § och 18 §, 29 § 2 mom. samt 46 § 5 mom. som följer:

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

1 §

1 §

Tillämpningsområde

Tillämpningsområde

Universitet är
 1) Helsingfors universitet,
 2) Östra Finlands universitet,
 3) Jyväskylä universitet,
 4) Lapplands universitet,
 5) Uleåborgs universitet,
 6) Tammerfors universitet,
 7) Åbo universitet,
 8) Vasa universitet,
 9) Åbo Akademi,
 10) Villmanstrands tekniska universitet,
 11) Svenska handelshögskolan,
 12) *Bildkonstakademin*,
 13) *Sibelius-Akademien*,
 14) *Teaterhögskolan*,
 15) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet *Aalto-universitetet*,
 16) TTY-stiftelsen som verkar under namnet *Tammerfors tekniska universitet*.
 De universitet som avses i 2 mom. 1—14 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även lagen om stiftelser (109/1930).

Universitet är
 1) Helsingfors universitet,
 2) Östra Finlands universitet,
 3) Jyväskylä universitet,
 4) Lapplands universitet,
 5) Uleåborgs universitet,
 6) Tammerfors universitet,
 7) Åbo universitet,
 8) Vasa universitet,
 9) Åbo Akademi,
 10) Villmanstrands tekniska universitet,
 11) Svenska handelshögskolan,
 12) *Konstuniversitetet*,
 13) Stiftelsen för Aalto-högskolan som verkar under namnet *Aalto-universitetet*,
 14) TTY-stiftelsen som verkar under namnet *Tammerfors tekniska universitet*.
 De universitet som avses i 2 mom. 1—12 punkten är offentligrättsliga inrättningar (*offentligrättsliga universitet*). På Aalto-universitetet och Tammerfors tekniska universitet (*stiftelseuniversitet*) tillämpas utöver denna lag även lagen om stiftelser (109/1930).

11 §

Undervisnings- och examensspråk

Undervisnings- och examensspråken vid Helsingfors universitet, *Bildkonstakademin*, *Sibelius-Akademien* och *Teaterhögskolan* är finska och svenska. På undervisnings- och examensspråken vid Aalto-universitetet tillämpas på motsvarande sätt bestämmelserna i 9 § i universitetslagen (645/1997) om undervisnings- och examensspråken vid de universitet som bildar nämnda universitet. Undervisnings- och examensspråket vid Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan samt Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet är svenska. Undervisnings- och examensspråket vid de övriga universiteterna är finska.

11 §

Undervisnings- och examensspråk

Undervisnings- och examensspråken vid Helsingfors universitet och *Konstuniversitetet* är finska och svenska. På undervisnings- och examensspråken vid Aalto-universitetet tillämpas på motsvarande sätt bestämmelserna i 9 § i universitetslagen (645/1997) om examensspråken vid de universitet som bildar nämnda universitet. Undervisnings- och examensspråket vid Åbo Akademi och Svenska handelshögskolan samt Svenska social- och kommunalhögskolan vid Helsingfors universitet är svenska. Undervisnings- och examensspråket vid de övriga universiteterna är finska.

12 §

Utbildning av personer med kunskaper i svenska

Åbo Akademi, Svenska Handelshögskolan, Helsingfors universitet, *Bildkonstakademin*, *Sibelius-Akademien*, *Teaterhögskolan* och Aalto-universitetet svarar för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska utbildas för landets behov.

12 §

Utbildning av personer med kunskaper i svenska

Åbo Akademi, Svenska Handelshögskolan, Helsingfors universitet, *Konstuniversitetet* och Aalto-universitetet svarar för att ett tillräckligt antal personer med kunskaper i svenska utbildas för landets behov.

18 §

Val av rektor för ett offentligrättsligt universitet

Styrelsen för ett offentligrättsligt universitet utser rektor för högst fem år i sänder. Den som väljs till rektor ska ha avlagt doktorsexamen och ha den förmåga och yrkesskicklighet som behövs för att sköta rektorns uppgifter och i praktiken visad god ledarförmåga. Av den som väljs till rektor för *Bildkonstakademin*, *Sibelius-Akademien* och *Teaterhögskolan* krävs dock inte doktorsexamen.

18 §

Val av rektor för ett offentligrättsligt universitet

Styrelsen för ett offentligrättsligt universitet utser rektor för högst fem år i sänder. Den som väljs till rektor ska ha avlagt doktorsexamen och ha den förmåga och yrkesskicklighet som behövs för att sköta rektorns uppgifter och i praktiken visad god ledarförmåga. Av den som väljs till rektor för *Konstuniversitetet* krävs dock inte doktorsexamen.

Gällande lydelse

Föreslagen lydelse

29 §

Beslutsfattande vid ett kollegialt förvaltningsorgan

Med undantag av *Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan* får i bedömningen av en studieprestation delta endast de medlemmar eller suppleanter som har fullgjort en studieprestation på samma nivå som den som ska bedömas eller som har utnämnts till professor.

29 §

Beslutsfattande vid ett kollegialt förvaltningsorgan

Med undantag av *Konstuniversitetet* får i bedömningen av en studieprestation delta endast de medlemmar eller suppleanter som har fullgjort en studieprestation på samma nivå som den som ska bedömas eller som har utnämnts till professor.

46 §

Studentkåren

Språket vid studentkårerna vid Helsingfors universitet, *Bildkonstakademin, Sibelius-Akademien och Teaterhögskolan* är finska och svenska. Språket vid Åbo Akademis studentkår och Svenska handelshögskolans studentkår är svenska. Övriga studentkårers språk är finska.

46 §

Studentkåren

Språken vid studentkårerna vid Helsingfors universitet, *Konstuniversitetet* och Aalto-universitetet är finska och svenska. Språket vid Åbo Akademis studentkår och Svenska handelshögskolans studentkår är svenska. Övriga studentkårers språk är finska.

Om ikraftträdandet av denna lag bestäms särskilt genom lag.